

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 8155/06

- בפני: כבוד הנשיאה ד' ביניש
כבוד המשנה-לנשיאה א' ריבלין
כבוד השופט י' אלון
- העותרים: 1. האגודה לזכויות האזרח בישראל
2. המוקד להגנת הפרוט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
3. רופאים לזכויות אדם

נגד

- המשיבים: 1. מפקד כוחות צה"ל ביהודה ושומרון
2. ראש המינהל האזרחי
3. ראש שירות הביטחון הכללי
4. היועץ המשפטי לאזור יהודה ושומרון

בקשה למתן צו ביניים

- בשם העותרים: עו"ד לימור יהודה
בשם המשיבים: עו"ד גלעד שירמן

החלטה

הנשיאה ד' ביניש:

1. עניינה של העתירה שלפנינו בהגבלות תנועה שונות המוטלות על תושבי האזור אשר מוגדרים על-ידי המשיבים כ"מנועים ביטחוניים". ביום 1.8.07 קיימו דיון ראשון בעתירה ובו החלטנו כי נוסחה הכוללני של העתירה יצומצם, כך שתתמקד בנוהל הקיים באשר ליציאתם של תושבי האזור לחו"ל. כן נקבע כי בכל הנוגע לעניין זה תוגש על ידי המשיבים הודעה משלימה אשר תציג את הנוהל אותו מגבשים המשיבים בעניין זה. ביום 21.1.08 הגישו המשיבים את הודעתם המשלימה, לה צורף נוהל הטיפול החדש אשר גובש לצורך טיפול בבקשות תושבי האזור המעוניינים לצאת לחו"ל (להלן: הנוהל החדש). ביום 20.2.08 הגישו העותרים את תגובתם להודעת המשיבים, וביקשו כי נורה על הוצאת צו-על-תנאי בעתירתם המתוקנת, וכן צו ביניים אשר ימנע את כניסתו לתוקף של הנוהל החדש, אשר לשיטתם מדע את מצבם של התושבים הפלסטיניים תחת שיקל עליהם.

2. לטענת העותרים, הנוהל החדש שגובש אינו פותר את הבעיה העיקרית הקיימת כיום, והיא שתושבי האזור אינם יודעים כיום מראש האם קיימת נגדם מניעה ביטחונית אשר עלולה למנוע מהם לצאת לחו"ל. לפי הנוהל החדש, בירור כזה יתאפשר רק בהליך מסורבל בן שישה שבועות, המחייב התייצבות אישית במרכז התיאום והקישור לפחות פעמיים, והכרוך בהגשת בקשות מפורטות ומגובות במסמכים. כן טוענים העותרים כי הבעיה העיקרית אותה מציב כיום הנוהל החדש היא שלילת זכותו של תושב שלא פנה בהתאם לנוהל החדש להגיש ערר על מניעותו ושלילת יציאתו לחו"ל ליועץ המשפטי לאזור יהודה ושומרון, ולמעשה בכך תחסם הדרך האפקטיבית היחידה שעד כה ניתנה לפתור באמצעותה בעיות פרטניות ולהקל לעיתים על יציאתם של תושבים מסוימים. בבקשתם מיום 27.3.08 אף ציינו העותרים כי כבר עתה החל היועץ המשפטי לאזור יהודה ושומרון לסרב לדון בהשגות שהוגשו אליו, תוך הפניית הפונים לתהליך הבירור הנדרש על-פי הנוהל.

3. בתגובתם לבקשה למתן צו הביניים מיום 1.5.08 טענו המשיבים כי הנוהל החדש לא הרע את מצבם של תושבי האזור לעומת המצב שקדם לכניסתו לתוקף של הנוהל האמור, אלא היטיב את מצבם בצורה משמעותית. לשיטתם, לפני הוצאת הנוהל לא יכול היה תושב האזור לדעת מראש האם קיימת נגדו מניעה ביטחונית אשר תמנע את יציאתו לחו"ל, ואילו כיום קיימת לו האפשרות לפעול על-פי הוראות הנוהל החדש על-מנת לברר זאת מראש. לפי הטענה, גם אם ניתן לתקן או לשפר נוהל זה, הרי שעצם קיומו כבר מהווה שיפור במצבם של התושבים. המשיבים הדגישו בתגובתם כי לא קיימת חובה לפעול לפי הנוהל החדש, וכי הוראותיו השונות ואופן יישומו הם ממילא מוקד הדיון בעתירה לגופה. באשר לטענה בדבר ביטול אפשרות הפנייה ליועץ המשפטי לאזור יהודה ושומרון מציינים המשיבים כי ההחלטה בדבר קיומה של מניעות ביטחונית הינה החלטה אשר ראוי שתתקבל על-ידי הגורמים המנהליים המקצועיים שזה תפקידם, ולא על-ידי הגוף המשפטי המייעץ להם. אף על פי כן, צוין בתגובה כי ככל שיימצא כי פנייה כזו או אחרת מעלה על פניה טענות המצדיקות בחינה משפטית, הן תקבלנה מענה מצד אנשי היועץ המשפטי לאזור יהודה ושומרון, כמקובל בסיטואציות דומות.

4. דין הבקשה למתן צו ביניים להידחות. הסוגיות המשפטיות אותן מעורר הנוהל החדש מצויות בלב העתירה, ותעמודנה לבחינה בעת הדיון בעתירה גופה. כך, טענות העותרים בדבר פגמים שונים בנוהל האמור, אשר בעטיים אין הוא מהווה מענה מספק לבעיות הקיימות, ייבחנו בעת הדיון בעתירה. בשלב הביניים, שבו תלויה העתירה ועומדת בפני בית המשפט, לא ראינו צורך במתן צו ביניים אשר ימנע את יישומו של

הנוהל החדש בתקופה זו. זאת, משתי סיבות עיקריות: הראשונה, היא כי מדובר בנוהל וולונטרי, אשר רק תושב המעוניין לעשות בו שימוש יכול לפעול לפיו, ואין הוא מחייב כל תושב המעוניין לצאת לחו"ל לפעול לפי האמור בהוראותיו. השנייה, הינה כי בהתאם לאמור בתשובת המשיבים, קיומו של הנוהל החדש לא ביטל את אפשרות הפנייה ללשכת היועץ המשפטי ליהודה ושומרון לשם טיפול והתערבות במקרים דחופים, כשם שנהוג היה קודם לכניסתו לתוקף של הנוהל החדש. בנסיבות אלה, בהן לא נחסמו אפיקי הפעולה שהיו קיימים קודם לכניסתו לתוקף של הנוהל החדש, ורק הוסף עליהם אפיק פעולה נוסף, יש לדחות את בקשת העותרים למתן צו ביניים, וטענותיהם נגד הוראות הנוהל החדש ידונו בעת הדיון בעתירה לגופה. עם זאת, יש להדגיש כי על-פי הודעת המדינה, נקודת המוצא להחלטה זו היא, כי לתושבי האזור אפיק אלטרנטיבי לאפיק הקבוע בנוהל החדש וכי תינתן לתושבים המגיעים לגשר כדי לצאת מהאזור ואשר לא פעלו על-פי הנוהל – כתובת טלפונית לברור מצבם לעניין אפשרות היציאה מהאזור.

ככפוף לאמור הבקשה נדחית. העתירה תיקבע לדיון בבקשה להוצאת צו-על-תנאי בפני ההרכב. 7 ימים עובר למועד הדיון שייקבע יוכלו הצדדים להגיש הודעות מעדכנות ביחס ליישום הוראותיו של הנוהל החדש.

ניתנה היום, י"ג באייר התשס"ח (18.5.2008).

ש ו פ ט

המשנה-לנשיאה

ה נ ש י א ה